

PROVOCĂRI ȘI ADAPTĂRI ÎN PRACTICA PROFESIONALĂ DIN DOMENIUL PSIHOPELAGOGIEI SPECIALE, ÎN CONTEXTUL ACTUAL

Vartic Valentina,

Lector Univ. Dr.

Univ. din București, F.P.S.E.,
Dep. de Psihopedagogie Specială

Oprișan Emilia,

Conf. Univ. Dr.,

Univ. din București, F.P.S.E.,
Dep. de Psihopedagogie Specială

Rezumat

Articolul își propune o prezentare a cadrului de desfășurare a activităților de practică profesională în domeniul psihopedagogiei speciale, a studenților din București, în perioada pandemiei COVID-19. Pornind de la prezentarea structurilor de organizare și funcționare stabilite și îndeplinite în anii anteriori, se trece în revistă modalitatea de desfășurare și finalizare a practicii profesionale din semestrul al 2-lea al anului universitar 2019-2020. În ceea ce privește planificarea activităților pentru anul universitar în curs, departe de a stabili linii clare de organizare, se aduc în atenție caracteristici specifice ale practicii profesionale din domeniu, se pun întrebări adresate celor implicați și se subliniază necesitatea cooperării și a implicării în găsirea celor mai bune soluții, pentru transformarea unei situații de criză într-un context de adaptare și dezvoltare creativă.

Cuvinte cheie: *practică profesională, psihopedagogie specială, pandemie, adaptare.*

Summary

The article proposes a presentation of the framework for professional practice activities, in the specialization in special education, for students from Bucharest, during the COVID-19 pandemic. Starting from the presentation of the organizational and operational structures established and fulfilled in the previous years, it is presented the way of accomplishing and finish the professional practice from the 2nd semester of the academic year 2029-2020. On planning activities for the current academic year, far from establishing clear lines of organization, are brought to the attention characteristics of the professional practice, questions addressed to those involved are asked. It is necessary cooperation and involvement in finding the best solutions, to transform a crisis in a context of adaptation and creative development.

Keywords: *professional practice, special education, pandemic, adaptation*

Cadrul normativ de desfășurare a activităților de practică profesională

Misiunea principală a Facultății de Psihologie și Științele Educației, prin Departamentul de Psihopedagogie Specială este aceea de a forma specialiști cât mai bine pregătiți, care să profeseze în domenii precum: educația, terapia și recuperarea persoanelor cu nevoi speciale. Practica profesională se înscrie în direcțiile concrete de acțiune, în scopul îndeplinirii misiunii Facultății de Psihologie și Științele Educației, prin activități de formare și dezvoltare profesională a studenților. Activitatea de practică profesională reprezintă o disciplină obligatorie pentru nivelul licență, la anul 2 de studiu și la Master Psihopedagogia Școlii Incluzive, anul 2 și constituie condiție de promovare, în conformitate cu standardele comisiilor specifice Agenției Române pentru Asigurarea Calității în Învățământul Superior (ARACIS).¹¹

---

¹¹ Regulament privind organizarea și desfășurarea practicii profesionale Art.5 (1), în: Regulament privind activitatea profesională a studenților, 2019

Pregătirea studenților în cadrul activităților academice, inclusiv practica de specialitate vizează în principal: familiarizarea cu tehnicile de evaluare psihopedagogică a persoanelor cu dizabilități, familiarizarea cu principalele proceduri de terapie folosite în recuperarea persoanelor cu nevoi speciale, formarea competențelor de proiectare a programelor de recuperare pentru diferite categorii de persoane cu dizabilități.

Debușeele profesionale ale absolvenților specializării psihopedagogie specială sunt diverse: terapie logopedică, recuperarea diferitelor categorii de persoane cu dizabilități, educație incluzivă, cercetare în domeniul educației speciale, activități în instituții nonguvernamentale, terapie ocupațională, asistență psihopedagogică în instituții din domeniul sănătății, consilierea părinților copiilor cu dizabilități, orientarea profesională a tinerilor cu dizabilități ș.a., în instituții precum școlile speciale și incluzive, centrele logopedice, centrele de zi, centrele logopedice, spitale, policlinici, diverse organizații de protecție a copilului și a persoanelor vârstnice.

Pentru desfășurarea activităților de practică profesională, în Regulamentul privind organizarea și desfășurarea practicii profesionale se prevede că facultatea asigură un minim de locuri și de structuri, existând un cadru contractual și instituțional pentru relațiile cu instituții partenere care primesc studenții la practică. De asemenea, în Regulamentul de Organizare și Funcționare a FPSE se menționează: ”Facultatea îi asistă pe studenți în identificare și accesare locurilor de practică” (art. 46).

Sunt considerate activități relevante în cadrul practicii profesionale: activitățile în cadrul structurilor facultății dar și activitățile în afara facultății. Procedura prevede că pentru desfășurarea practicii profesionale în afara facultății, se semnează anterior un protocol de colaborare între facultate și unitatea respectivă, o convenție de practică, care prevede condițiile de desfășurare a activităților, relațiile dintre instituții, responsabilii care vor avea ca sarcină coordonarea studenților la practică. În urma desfășurării activităților specifice la fiecare partener de practică, studenții vor obține, individual, o adeverință în care sunt menționate date privind cuantumul de ore realizate, tipul de activități desfășurate, un calificativ.

Parteneri de practică și activități:

- Centre de Servicii Comunitare pentru asistați cu dizabilități, care aparțin de Direcția Generală de Asistență Socială și Protecție a Copilului și Adultului;
- Centre de zi pentru abilitare/reabilitare și integrare socială a persoanelor cu dizabilități;
- Ateliere protejate pentru adulții cu dizabilități;
- Grădinițe, școli speciale pentru elevi deficienți de intelect, de auz, de vedere, neuromotor ș.a.;
- Centre logopedice și cabinete logopedice ș.a.

Situația din martie 2020

Încă din martie, universitățile din Europa dar și din SUA au trecut la desfășurarea cursurilor online, fapt ce a adus probleme de organizare a activităților, dificultăți de strategie financiară, de socializare, de mobilități pentru studenți ș.a. Perioada pandemiei este una cu multe și grele încercări. Răspunsurile comunității educaționale s-au materializat în: elaborarea unor documente de sprijin pentru organizarea activităților de învățare de acasă, constând în metodologii, ghiduri, pachete de resurse, folosirea tehnologiei și a diverselor platforme pentru predare și studiu, regândirea și reorganizarea procedurilor de evaluare, exclusiv online în mediul universitar.

Necesitatea ieșirii din această situație nemaîntâlnită, depășirea blocajului a dat posibilitatea de a afirma și utiliza inițiative diferite, adaptate specificului activităților desfășurate. S-au căutat și se caută permanent soluții pentru a continua activitatea universitară, de a păstra un context funcțional în activitate.

Desfășurarea activităților programate pentru semestrul al 2-lea al anului universitar trecut, 2019-2020 s-a produs cu unele dificultăți de adaptare la noile condiții, la trecerea în online, la limitarea accesului în centre și instituții. Totuși, prin solidaritatea, cooperarea și implicarea coordonatorilor de practică din instituțiile partenere, și ca urmare a protocoalelor și convențiilor de practică deja stabilite, au fost găsite modalități de implicare a studenților în activități, astfel încât să se atingă obiectivele propuse. Studenții au putut participa fizic, în anumite perioade, la activități, apoi au continuat cu întâlniri online cu coordonatorii dar și cu beneficiarii, asistați de coordonatori, au contribuit la realizarea de materiale necesare desfășurării activităților de terapie, au asistat la activități de terapie online.

Situația din anul acesta

În luna septembrie 2020, Ministerul Educației și cercetării a emis un ordin referitor la desfășurarea activităților din învățământul preuniversitar și universitar. Potrivit acestui act, variantele sunt:

1. ”Scenariul 1: Participare fizică în instituția de învățământ superior a tuturor studenților la toate activitățile didactice, conform programului de desfășurare a acestora, cu respectarea tuturor normelor de protecție;
2. Scenariul 2: Cursuri derulate online, seminarii organizate parțial online, practică, lucrări practice, laboratoare și proiecte organizate cu prezență fizică, cu respectarea tuturor normelor de protecție;
3. Scenariul 3: Participarea tuturor studenților la activități didactice online.”¹²

---

¹² Ordinul 5487/1494/2020 pentru aprobarea măsurilor de organizare a activității în cadrul unităților/instituțiilor de învățământ în condiții de siguranță epidemiologică pentru prevenirea îmbolnăvirilor cu virusul SARS-CoV-2

Având în vedere autonomia universitară, ”cu asumarea răspunderii publice și cu respectarea calității actului didactic, instituția de învățământ superior decide scenariul de funcționare propriu, în concordanță cu:

- Situația epidemiologică cu o săptămână înaintea începerii anului universitar;
- Specificul fiecărei instituții de învățământ superior.”¹³

Criteriul epidemiologic care conduce la luarea deciziei de alegere a scenariului este rata incidenței cumulate, adică numărul total de cazuri noi din ultimele 14 zile/1000 locuitori.

În anul universitar 2020-2021 sunt peste 540.000 de studenți în România¹⁴, care își desfășoară activitățile asemănător celor din alte universități din lume, învățând utilizând platforme online, fără participare directă, cu excepția unor laboratoare unde se poate desfășura activitate practică. Studenții au rămas, în mare parte, în localitățile de domiciliu. Ca urmare a necesității respectării regulilor de combatere a COVID, locurile de cazare în cămine a fost diminuat și pentru că majoritatea activităților academice se desfășoară online, studenții au optat pentru a rămâne în localitatea de domiciliu, fapt ce este necesar a se lua în calcul în organizarea activităților de practică profesională.

Pe site-ul Universității din București se precizează cu privire la posibilitatea prelungirii măsurii suspendării cursurilor față în față că: ”în funcție de evoluția situației generate de COVID-19 se va putea prelungi (...). UB va acționa conform recomandărilor instituțiilor în drept, acordând prioritate sănătății personalului propriu, studenților, cadrelor didactice, personalului din administrație, persoanelor fizice și juridice cu care UB are raporturi de colaborare sau alături de care desfășoară activități punctuale sau periodice”.¹⁵

În 17 noiembrie a fost marcată Ziua internațională a studenților, moment de reflectare și asupra dificultăților cu care se confruntă în această perioadă. Interesele de formare și profesionale ale studenților se suprapun restricțiilor de desfășurare a activităților directe, atât cele de învățare academică, cât și cele de practică profesională. Se manifestă în același timp dorința de a descoperi prin activități, de a experimenta, de a învăța din practică, cu teama și reținerea față de posibilitatea de îmbolnăvire și cu accesul limitat sau restricționat la spații care să ofere contact direct cu persoanele cărora, ca absolvenți, li s-ar adresa.

Problemele specifice cu care se confruntă studenții în perioada pandemiei, legat de desfășurarea practicii profesionale, se referă la:

- pericolul transmiterii bolii, chiar cu respectarea măsurilor de protecție;
- siguranța studenților în timpul efectuării activităților;

---

¹³ Ordinul 5487/1494/2020 pentru aprobarea măsurilor de organizare a activității în cadrul unităților/instituțiilor de învățământ în condiții de siguranță epidemiologică pentru prevenirea îmbolnăvirilor cu virusul SARS-CoV-2

¹⁴ https://www.edu.ro/sites/default/files/NF_proiect_HG_cifre_scolarizare_2020.pdf

¹⁵ <https://unibuc.ro/info-covid-19/#1584364533763-ae124b01-0958>

- scăderea calității educației, ca urmare a scăderii numărului de locuri unde studenții au acces la practică, deoarece majoritatea instituțiilor la care se desfășurau activitățile de practică profesională limitează sau restricționează accesul persoanelor venite din exteriorul lor, pentru a-și proteja beneficiarii.

Pentru Facultatea de Psihologie și Științele Educației s-a optat pentru varianta activităților academice în sistem mixt. Însă, ca urmare a declarării stării de alertă și a vulnerabilității beneficiarilor și a specificului activităților din instituțiile unde s-ar fi desfășurat practica profesională, aceasta nu poate fi programată prin participare fizică.

În această perioadă, activitatea Centrelor de zi, a Centrelor de recuperare, a Centrelor Multifuncționale a fost suspendată sau restricționată, ceea ce face imposibil accesul direct al studenților și desfășurarea activităților de practică profesională. De asemenea, evoluția situației pandemiei este neclară, ceea ce nu oferă posibilitatea de a planifica activități viitoare pe structurile clasice. Aceasta solicită universitatea, facultățile și coordonatorii de practică la descoperirea și creionarea unor strategii noi de desfășurare a activităților de practică, adaptate contextului actual.

Pentru desfășurarea activităților de practică profesională în sistem online sunt necesare, pe lângă regândirea tipurilor de activități la care pot fi implicați studenții și o riguroasă respectarea a Legii GDPR în România, nr 180/2018, referitoare la beneficiarii din instituțiile partenere de practică.

Dacă în cazul activităților de practică pedagogică trecerea s-a făcut oarecum firesc, spre mediul online, odată cu trecerea activităților de învățare în acest mediu, la practica de specialitate în psihopedagogia specială, situația este diferită. Accesul studenților în instituțiile care erau gazde în trecut, în activitățile de practică profesională este oprit, deoarece ar pune în pericol sănătatea și viața beneficiarilor acestor instituții. Deoarece am fost nevoiți să renunțăm la organizarea clasică a structurilor de practică profesională, se pune problema găsirii de noi posibilități și căi de oferire a cadrului în care studenții să își poată forma competențele necesare și prevăzute în documentele școlare oficiale.

Se conturează pentru perioada imediat următoare mai multe întrebări la care este necesar ca prin colaborare, solidaritate, să putem răspunde, în interesul studenților, al facultăților, al partenerilor, al beneficiarilor:

- Există oportunități de a participa la activități de practică profesională?
- Există posibilitatea de a implica studenții în proiecte de cercetare desfășurate de facultate?
- Există posibilități de a învăța de la experți?
- Poate fi folosită tehnologia pentru a facilita învățarea în domeniul practicii profesionale?
- Cum folosim tehnologia pentru a sprijini participarea studenților și învățarea specifică practicii profesionale?

- Există parteneri care să se implice în coordonarea studenților în activitățile de practică profesională în noile condiții?
- Cum putem transfera cunoștințele și abilitățile studenților în realizarea de proiecte practice, alături de specialiști, în beneficiul tuturor?
- Cum putem implica comunitatea în realizarea activităților de practică profesională și cum ne putem contribui la nevoile comunității cu competențele și resursele pe care le avem?

Bibliografie:

1. Ordinul 5487/1494/2020 pentru aprobarea măsurilor de organizare a activității în cadrul unităților/instituțiilor de învățământ în condiții de siguranță epidemiologică pentru prevenirea îmbolnăvirilor cu virusul SARS-CoV-2. În : Monitorul Oficial nr. 804 din 1 septembrie 2020
2. Regulament de Organizare și Funcționare a Facultății de Psihologie și Științele Educației (<https://fpse.unibuc.ro/images/Regulamente/ROF.pdf>)
3. Universitatea din București, Regulament cu privire la activitatea profesională a studenților (2019) <https://unibuc.ro/wp-content/uploads/2019/02/Regulament-privind-activitatea-profesionala-a-studentilor-2018.pdf>
4. <https://unibuc.ro/info-covid-19/#1584364533763-ae124b01-0958>

ABILITAREA COPIILOR CU CES PRIN NOI TEHNICI DE LUCRU

Sîrbu Adriana Evelina,
Logoped DGASPC, Galați România
Pîrvan Mariana,
lector universitar, UPSC „Ion Creanga”

Rezumat

Abilitățile în planul cognitiv și afectiv pe care și le formează copilul prin metoda Feuerstein în procesul de mediere sunt acele abilități care remarcă la copil micro-schimbările în dezvoltarea sa. Mediatorul uman are obiectivul final de a dispărea cu timpul, adică de a conduce subiectul spre atingerea unei autonomii pentru a nu mai avea nevoie de ghidare din exterior. Programul este orientat copiilor cu diferite tipuri de cerințe educaționale speciale și de comportament și poate fi aplicat și copiilor tipici. Una din contribuțiile cele mai importante ale lui Feuerstein prin această metodă constă în faptul că și-a îndreptat atenția dinspre funcțiile cognitive înspre procesele de control ale acestora. Obiectivul intervenției educative fiind acela de a potența capacitățile de învățare autonomă și de autoînvățare.

Cuvinte cheie: *Abilitate, metodă Feuerstein, cognitiv, mediator, copiii cu CES, dezvoltare, educație, emoțional, hartă mentală.*

Summary

The cognitive and emotional abilities, which the child develops through Feuerstein method during the mediation process are those that notice the micro-changes that occur in the child's development. The final objective of the mediator (therapist) is to withdraw gradually, this means to lead the subject to reach autonomy, so that he/she shall not need any external guidance anymore. The programme is targeted at the children with different special educational and behavioral needs and can also be applied to typical children. One of the most important contributions of the Feuerstein method is the fact that it's creator switched focus from the cognitive functions to their control processes. The educational intervention's goal remains to enhance independent learning and self-learning skills.

Problematika persoanelor cu cerințe speciale formează un domeniu complex, aflat într-o continuă schimbare, în același timp, recomandându-se o atenție deosebită asupra modului în care